

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права і процесу

**СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента**

Адвокатура України

**підготовки бакалавра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми ПРАВО**

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Адвокатура України» підготовки бакалавра, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, за освітньо-професійною програмою ПРАВО

Розробник: доцент кафедри кримінального права і процесу, кандидат юридичних наук Кондратішина В. В.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:
 (проф. Кравчук В.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри кримінального права і процесу

протокол № 1 від 12 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри: (Фідря Ю. О.)

© Кондратішина В. В., 2022 р.

I.

Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання		Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
ІНДЗ: немає	Галузь знань 08 Право, спеціальність 081 Право, освітньо-професійна програма «Право», освітній рівень – бакалавр	Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

ПП Кондратішина Вікторія Вікторівна
Науковий ступінь кандидат юридичних наук
Вчене звання доцент
Посада доцент кафедри кримінального права і процесу
Контактна інформація 0509781039; kondratishyna.vika@vnu.edu.ua
Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Освітній компонент «Адвокатура України» - вивчає організацію та діяльність адвокатури України, засади організації та діяльності адвокатури, правовий статус адвоката та його складові, правовий статус стажиста та помічника адвоката, функціонування системи органів адвокатського самоврядування, здійснення адвокатської діяльності перспектив подальшого розвитку інституту адвокатури в контексті судово-правової реформи, розвитку законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, дотримання міжнародних стандартів здійснення адвокатської діяльності; дотримання міжнародних стандартів; надання знань для більш поглиблленого вивчення та засвоєння цивільного, кримінального, господарського, адміністративного процесуального права та інших правових дисциплін.

2. Постреквізити. Отримані здобувачами вищої освіти знання дозволять краще зrozуміти побудову органів адвокатського самоврядування, функції та повноваження адвокатів у сфері представництва та захисту інтересів фізичних та юридичних осіб.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою вивчення освітнього компонента є формування у студентів системних знань щодо правових зasad організації та діяльності адвокатури України, методів та принципів

адвокатської діяльності, правового статусу адвоката, а також ознайомлення з професійними правами адвоката, професійною етикою адвоката, порядку надання різних видів правової допомоги, що сприятиме кращому розумінню ролі і місця адвокатури в суспільстві та забезпечить належну професійну підготовку юриста-правозахисника.

Завдання освітнього компонента: розширити коло знань про завдання сучасної адвокатури, види та форми адвокатської діяльності, що передбачені законодавством і застосовуються на практиці; з'ясування основних соціальних прав адвоката та його помічника, процедури дисциплінарного провадження щодо адвокатів та підстав припинення адвокатської діяльності; визначення структури й повноважень органів адвокатського самоврядування.

4. Результати навчання (Комpetентності)

За підсумками вивчення освітнього компонента «Адвокатура України» у здобувачів освіти повинен бути сформований відповідний набір загальних та спеціальних компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК): здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1); здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2); знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7); здатність працювати в команді (ЗК9); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК10); здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11).

Спеціальні компетентності (СК). Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК1). Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК3). Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12). Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК13). Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК14).

Очікувані результати навчання (РН). Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (РН2).

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН3). Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (РН4). Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (РН8). Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту (РН13). Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (РН18). Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (РН 19).

5. Структура освітнього компонента

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс. ул.	Форма контр. [*]
Змістовий модуль 1. Загальні положення про адвокатуру в Україні						
Тема 1. Основні поняття та організаційні форми діяльності адвокатури України.		2	2	15	3	T+PK+DC +PMG+P 4
Тема 2. Принципи та засади діяльності адвокатури. Адвокатське самоврядування		2	4	15		T+PK+DC +PMG+P 4/4
Разом за модулем 1	43	4	6	30	3	

Змістовий модуль 2. Організаційні форми адвокатської діяльності. Види адвокатської діяльності.						
Тема 3. Набуття права на зайняття адвокатською діяльністю. Організаційні форми адвокатської діяльності.		2	2	15		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4
Тема 4. Види адвокатської діяльності. Професійні права та обов'язки адвоката. Гарантії адвокатської діяльності		2	2	10		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4
Тема 5. Договір про надання правової допомоги.		-	2	15		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4
Тема 6. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю		-	2	15		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4
Тема 7. Дисциплінарна відповідальність адвоката		-	2	15		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4
Тема 8. Окремі види адвокатської діяльності.		2	4	10		T+ДС+ РК+Т+Р+ДБ 4/4
Разом за модулем 2	107	6	14	80	7	
Поточний контроль						40 б*
Види підсумкових робіт						
Контрольна робота №1						30 б
Контрольна робота №2						30 б
Підсумковий модульний контроль						60 б
Всього годин / балів	150	10	20	110	10	100

*Методи контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

**Порядок нарахування балів за поточний контроль див. у розділі «Політика оцінювання»

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота є складовою частиною навчального процесу, від якої значною мірою залежить розвиток юридичного мислення, засвоєння навчального матеріалу, формування правової культури.

Навчальний матеріал освітнього компонента «Адвокатура України», передбачений для засвоєння здобувачами освіти в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних навчальних занять.

Під час організації навчальної самостійної роботи викладач ставить перед здобувачами освіти цілі, пов’язані з необхідністю засвоєння навчального матеріалу, і пропонує їм самостійно, тобто без безпосередньої його участі, досягнути цих цілей. Залежно від задуму він визначає час здійснення самостійної роботи в процесі навчальних занять, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, пропонує конкретні завдання, проводить інструктаж щодо їх виконання, з’ясовує повноту, глибину та обсяг обов’язкового виконання завдань, здійснює допоміжні заходи з опосередкованого управління діяльністю студентів і діагностики якості самостійної роботи (консультації, спостереження, співбесіди тощо).

Види самостійної роботи:

- самостійна робота під час аудиторних занять;
- позааудиторна самостійна робота;
- самостійна робота під контролем викладача - індивідуальні заняття з викладачем, у тому числі із використанням ресурсів дистанційного курсу.

Форми самостійної роботи, у тому числі з використанням ресурсів дистанційного курсу:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- розв'язування задач/ кейсів;
- підготовка до лабораторних занять;
- підготовка до різних форм поточного контролю;
- систематизація вивченого матеріалу дисципліни перед написанням модульної контрольної роботи;
- підготовка реферативної доповіді;
- пошук (підбір) джерел для підготовки презентації за заданою тематикою.

Завдання для самостійної роботи розробляються на кожен навчальний рік окремо з урахуванням змін до законодавства. Завдання для самостійної роботи входять до плану семінарського заняття кожної теми і доступні для здобувачів освіти на кафедрі (у паперовому вигляді).

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за залік визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки за модульний контроль (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Денна форма навчання: поточне оцінювання є сумаю балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем практичних занять. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 40 балів.

Підсумковий контроль проводиться у формі модульного контролю, а саме: шляхом виконання двох контрольних робіт (КР №1 та КР №2) у формі комп’ютерного тестування. Максимальний бал за кожну контрольну роботу – 30. Максимальний бал підсумкового контролю – 60.

Підсумкова оцінка з ОК «Адвокатури України» визначається в балах як сума оцінок поточного та підсумкового контролю: $40+60=100$ балів (бали вказано у максимальних значеннях).

Політика викладача щодо здобувача освіти

Головною умовою успішного виконання завдань та оволодіння визначеними компетентностями є систематична робота здобувачів освіти. Використання інтерактивних методів навчання вимагає присутності студентів на парах та не передбачає обов’язкової наявності конспектів.

Комунікація

Основні платформи для комунікації викладача зі здобувачами освіти:

Індивідуальна консультація надається згідно графіку консультацій на кафедрі, або може бути надана здобувачу освіти у телефонному режимі, у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну пошту або месенджер викладача.

Політика щодо академічної добродійності

Дотримання академічної добродійності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних студентів, не оцінюються. Перескладання – заборонене. У разі, якщо здобувач освіти не впевнений чи дотримався він правил академічної добросередньотої, він може проконсультуватись із викладачем. Цитування нормативно-правових актів, судової практики під час вирішення задач плагіатом не вважається.

Використання гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (робота з нормативно-правовим актами, відкритими базами даних, юридичними чат-ботами тощо). Під час виконання робіт, які віднесені до підсумкового контролю (модульні контрольні роботи, іспит) використання гаджетів заборонено.

Порушенням академічної добросередньотої вважається:

- академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація - вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація - свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрati ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Здобувач може одержати додаткові бали у межах поточного оцінювання за участь у наукових конференціях, круглих столах, наукові публікації за науковим напрямом навчальної дисципліни.

Підсумкова оцінка визначається в балах як сума підсумкових модульних оцінок, отриманих за засвоєння всіх модулів.

Якщо підсумкова оцінка становить не менше 60 балів, то, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У разі отримання менше 60 балів або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає залік за другою відомістю. При цьому бали, набрані за результатами підсумкового оцінювання протягом семестру, анулюються.

На другій відомості залік проводиться у формі Комплексного тесту з освітнього компонента та визначається в балах за результатами контролю в межах 100 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 червня 2022 року. URL:

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC.%D0%9B.%D0%A3.%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

V. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ
ДЕННА ФОРМА

Оцінка в балах за практичні заняття	Оцінка в балах за КР	Оцінка в балах	Оцінка в ЕКТС	Лінгвістична оцінка	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
							екзамен	залік
1-4	1-30	1-100						
4	26-30	90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	
3	21-25	82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує кейси і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
2	16-20	75-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
1	11-15	66-74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
0,5	6-10	60-65	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	Середній (репродуктивний)	задовільно	
0,1	1-5	1-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	незараховано

зараховано

VI. Рекомендована література

Абламський С. Є. Процесуальний статус захисника за КПК України: проблеми регламентації та шляхи їх удосконалення / С. Є. Абламський// Journal «Sciencerise: juridical science». - 2018. - №1 (3). - С. 49-54.

Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/ за заг.ред.д.ю.н., проф. заслуженого юриста України С. Я. Фурси та к.ю.н, доцен, Бакаянової Н. М. 2-ге вид. доповн. і перероб. 2021. 864 с.

Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05 липня 2012 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

Кондратішина В. В. Про деякі віктомологічні аспекти діяльності неспеціалізованих суб'єктів запобігання злочинам в Україні/ Кондратішина В.В./ Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 5. – С. 240-244.

Кондратішина В. В. Щодо змісту та ролі у системі запобігання злочинам в Україні неспеціалізованих суб'єктів / Кондратішина В. В. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2017. – Випуск 2. Т. 2. – С. 95-98.

Конституція України: прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Основи адвокатури та адвокатської діяльності (Навч. посібник для підготовки докомплексного іспиту) / І. Назаров, Т. Вільчик, О. Овчаренко. - Харків. Право, 2019. 351с.

Положення про помічника адвоката: затверджene рішенням Ради адвокатів України від 25 вересня 2015 року № 113. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr113871-15#Text>

Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: Затверджено рішенням Ради адвокатів України від 01 червня 2018 року № 80. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0080871-18#n5>

Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність: затверджено рішенням Ради адвокатів України від «30» серпня 2014 року № 120 [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr120871-14#Text>

Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>

Про застосування законодавства, яке забезпечує право на захист у кримінальному судочинстві: постанова Пленуму ВСУ від 24.10.2003 р. № 8 [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/>

Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. ст. 545. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

Сучасний кримінальний процес країн Європи :монографія [В. В. Луцік, В. А. Савченко, В.І.Самарінтаін.] ;за ред. В.В. Луціка та В.І. Самаріна. Харків : Право, 2018. 792 с.

Татаров О.Ю., Чернявський С.С., Участь захисника у кримінальному провадженні: проблеми законодавчого регулювання/ Вісник кримінального судочинства, № 2/2015, с. 81-82

Інформаційні ресурси

Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>

Офіційний веб портал судової влади в Україні. URL: <http://www.court.gov.ua/vscourt>

Офіційний веб-сайт Верховного Суду України. URL: <http://www.scourt.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України. URL: <http://www.gp.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

Єдиний реєстр судових рішень в Україні URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури URL: <https://vkdk.org/>

Офіційний сайт НААУ. URL: <https://unba.org.ua/>

Національної бібліотеки України ім. В. І.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.catalogue.nplu.org>

Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”. URL:

<http://www.pravoznavec.com.ua>

Сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні. URL:

<http://www.icpo.centrmia.gov.ua>